ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 3

ΜΕΡΟΣ Β

ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΑ ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ : CERTIORARI ΚΑΙ PROHIBITION

Το *Άρθρο 155. 4 του Συντάγματος* παρέχει όπως εξηγήσαμε πιο πάνω αποκλειστική δικαιοδοσία στο Ανώτατο Δικαστήριο να εκδίδει εντάλματα μεταξύ άλλων *certiorari* και *prohibition.*

Η φύση και τα όρια της δικαιοδοσίας αυτής πηγάζουν από τις αρχές του Αγγλικού Δικαίου όπως έχει τονιστεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στις αποφάσεις του κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας αυτής.

Αν μελετήσει κανείς την υπόθεση ***The Attorney General of the Republic (No. 2) v. George Savvides (1979) supra***, θα διαπιστώσει, (βλέπε σελ. 356 κ.ε) , ότι το Δικαστήριο αντλεί από την Νομολογία των Αγγλικών Δικαστηρίων για να αποφασίσει για τα θέματα τα οποία εξετάζει μέσα στο πλαίσιο αίτησης certiorari , για να ακυρωθεί οποιαδήποτε απόφαση ή διάταγμα Πρωτόδικου Δικαστηρίου που κατ' ισχυρισμό ενήργησε καθ' υπέρβαση δικαιοδοσίας . Βλέπε χαρακτηριστικά από την απόφαση ***Savvides supra*** σελ. 364 και επόμενα .

Στην Αγγλία μέσω των προνομιακών ενταλμάτων (διαταγμάτων όπως ονομάζονται στην Αγγλία) το Ανώτατο Δικαστήριο Αγγλίας (High Court) εξασφαλίζει και την εφαρμογή του Διοικητικού Δικαίου σε ένα μεγάλο βαθμό με

δεδομένο ότι με την διαδικασία των προνομιακών διαταγμάτων ακυρώνονται πράξεις της Διοίκησης.

Στην Κύπρο λόγω του *Άρθρου 146 του Συντάγματος* , το Ανώτατο Δικαστήριο όπου το θέμα αφορά Δημόσιο Δίκαιο και τις πράξεις της Διοίκησης , δεν έχει δικαιοδοσία να επιλαμβάνεται αυτών κατά το πρότυπο της Αγγλίας.

Στην Αγγλία τα προνομιακά εντάλματα εκτός από τον τομέα του Διοικητικού Δικαίου εφαρμόζονται παράλληλα και σε θέματα ελέγχου της δικαιοδοσίας των κατώτερων Δικαστηρίων ή οποιουδήποτε σώματος το οποίο ασκεί οιονεί δικαστικές εξουσίες , πχ Πειθαρχικά Συμβούλια που ενεργούν στον τομέα του Ιδιωτικού Δικαίου, όπου δεν υπάρχει δικαίωμα Έφεσης.

Στην Κύπρο τα προνομιακά εντάλματα περιορίζονται στον τομέα του Ιδιωτικού Δικαίου και μέσα από το ένταλμα certiorari και prohibition ελέγχεται το δικαιοδοτικό πλαίσιο των κατώτερων Δικαστηρίων.

Η διάκριση μεταξύ του τι εμπίπτει στην σφαίρα του Ιδιωτικού Δικαίου και όχι στην σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου , είναι σαφέστατα λεπτή αλλά για σκοπούς της διάλεξης αυτής το θέμα δεν εγείρεται δεδομένου ότι εξετάζουμε θέματα δικαιοδοσίας κατωτέρων Δικαστηρίων όπως Επαρχιακού και άλλων εξειδικευμένων πχ Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων , Εργατικών Διαφορών , Οικογενειακού Δικαστηρίου.

Υπάρχει ένας περαιτέρω περιορισμός όσον αφορά την έκδοση προνομιακού εντάλματος , και αυτός είναι ότι όπου υπάρχει δικαίωμα Έφεσης σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις , δίδεται άδεια από το Ανώτατο Δικαστήριο για να προχωρήσει η διαδικασία για την έκδοση εντάλματος certiorari και/ή prohibition.

Όπως έχουμε επεξηγήσει στην προηγούμενη διάλεξη μας , θέματα δικαιοδοσίας είναι δυνατόν να εξεταστούν από το Ανώτατο Δικαστήριο κατ' Έφεση στο πλαίσιο άσκησης της δικαιοδοσίας του , εκδίκασης Εφέσεων οποιασδήποτε μορφής, είτε στο πλαίσιο Πολιτικής Έφεσης ή Ποινικής , ή ακόμα και Αναθεωρητικής στο πλαίσιο του *Άρθρου 146 του Συντάγματος* όταν εξετάζει θέματα που εγείρονται στο πλαίσιο του Διοικητικού Δικαίου , δηλαδή της Ακυρωτικής Δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου πράξεων και/ή παραλείψεων της Διοίκησης.

Επιπρόσθετα, οποιοδήποτε Δικαστήριο έχει την δυνατότητα σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας , πρωτοδίκως να εξετάσει θέμα δικαιοδοσίας , ακόμα και αυτοδικαίως έστω δηλαδή και αν δεν εγερθεί. Ένα τέτοιο παράδειγμα , είναι η απόφαση στην ***αίτηση αρ. 378/09 Αναφορικά με τον Γ. Μέσσιο (2010)*** , όπου το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού δέχθηκε εισήγηση στου συνηγόρου του Καθ ου η Αίτηση , ότι αίτηση για έκδοση διατάγματος παραλαβής εναντίον του για ποσό το οποίον συμπεριλαμβανομένων των τόκων δυνάμει δικαστικής απόφασης σε βάρος του υπερέβαινε τις 500,000 Ευρώ δεν είχε δικαιοδοσία Ανώτερος Επαρχιακό Δικαστής να την ακούσει , αλλά έπρεπε να παραπεμφθεί σε Πρόεδρο.

Το ιστορικό της υπόθεσης είναι ότι ο Αιτητής καταχώρησε μέσα στο πλαίσιο Πτωχεπτικής Διαδικασίας , Αίτηση εναντίον του Γεώργιου Μέσσιου για να εκδοθεί Διάταγμα Παραλαβής και Διαχείρισης της περιουσίας του με την αιτιολογία ότι ο Αιτητής είχε απόφαση προς όφελος του , του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού και ο Καθ ου η Αίτηση Γ. Μέσσιος αδυνατούσε να εξοφλήσει την απόφαση αυτή.

Σαν αποτέλεσμα ζητούσε από το Δικαστήριο Λεμεσού να διοριστεί ο Επίσημος Παραλήπτης σαν Διαχειριστής της περιουσίας του , έτσι που να μπορέσει να την διαχειριστεί προς όφελος των Πιστωτών αλλά και του ιδίου του Αιτητή για να ικανοποιηθεί η Απόφαση ή μέρος της , ανάλογα με την περιουσία και εισοδήματα του Γ. Μέσσιου. Η ακρόαση της υπόθεσης είχε ξεκινήσει αλλά προτού ξεκινήσει η

αντεξέταση του Αιτητή , ηγέρθη θέμα από τον συνήγορο Υπεράσπισης κατά πόσον ορθά η υπόθεση είχε τεθεί ενώπιον Ανώτερου Επαρχιακού Δικαστού. Το ποσό της απόφαση ήταν κάτω από τις 500,000 Ευρώ αλλά εάν προστίθεντο και οι τόκοι επί της δικαστικής απόφασης το συνολικό ποσό υπερέβαινε τις 500,000 Ευρώ και συνεπώς ετίθετο θέμα δικαιοδοσίας εκδίκασης της υπόθεσης , από Ανώτερο Επαρχιακό Δικαστή. Στην απόφαση του ημερ. 6/7/2010 το Δικαστήριο στις σελ.3-4 αναφέρει τα εξής:

«Όπως ανέφερα πιο πάνω , στην ειδοποίηση πτώχευσης (Τεκμήριο 1) επισυνάπτεται η δικαστική απόφαση δυνάμει της οποίας επιδικάστηκαν από το Δικαστήριο τα ποσά και οι τόκοι που ο χρεώστης οφείλει στον πιστωτή. Επομένως συμφωνώ με τον ευπαίδευτο συνήγορο του χρεώστη ότι στην παρούσα διαδικασία «αμφισβητούμενο ποσό» εντός της έννοιας του άρθρου 22 (5) (ανωτέρω) δεν υπάρχει. Όπως ρητά αναφέρεται στο εν λόγω άρθρο, «αμφισβητούμενο ποσό» είναι το ποσόν «το πραγματικό εν αμφισβητήσει μεταξύ των διαδίκων».

Κατ επέκταση στην προκειμένη περίπτωση δεν υπάρχει «αμφισβητούμενο ποσό» αλλά οφειλόμενο ποσό δυνάμει δικαστικής απόφασης, το οποίο περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο όσο και τους τόκους. Επομένως , έχω την άποψη ότι η επιφύλαξη του άρθρου 22 (5) (ανωτέρω) δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση αφού αυτή αφορά το ποσό των τόκων που είναι πληρωτέο επί αμφισβητούμενου ποσού και όχι επί ποσού που έχει αποκρυσταλλωθεί δυνάμει δικαστικής απόφασης.

Έχοντας κατά νου ότι σύμφωνα με τον ευπαίδευτο συνήγορο του χρεώστη, το επιδικασθέν ποσό συνυπολογιζομένων των τόκων , υπερβαίνει τις €500,000- θέση που δεν αμφισβητήθηκε από την άλλη πλευρά – καταλήγω ότι το παρόν Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να εκδικάσει την παρούσα αίτηση , αφού το ανώτατο όριο της δικαιοδοσίας του με βάση το άρθρο 22 (3) (α) είναι €500,000.

Ενόψει των ανωτέρω , δίδονται οδηγίες όπως η παρούσα αίτηση τεθεί ενώπιον της Διοικητικού Προέδρου για τα περαιτέρω».

Όπως έχουμε δει πιο πάνω θέματα δικαιοδοσίας αφορούν μεταξύ άλλων την κατά τόπο ή καθ' ύλην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

Δυνατόν επίσης να αφορούν ευρύτερα θέματα όπως πχ κατά πόσον δικαιοδοσία για το επίδικο θέμα έχει άλλο Δικαστήριο. Έχουμε δει ανωτέρω αποφάσεις όπου κρίθηκε ότι για το επίδικο θέμα , δικαιοδοσία είχε το Ανώτατο Δικαστήριο ή το Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων και όχι το Επαρχιακό Δικαστήριο. Όμως έχουμε δει και παραδείγματα όπου ένα Δικαστήριο εξέδωσε κάποιο διάταγμα το οποίο κατά τον Νόμο δεν είχε δικαίωμα να εκδώσει. Τούτο και πάλι ελέγχεται από το Ανώτατο Δικαστήριο σαν θέμα δικαιοδοσίας με διαδικασία συνήθως Έφεσης ή κατ' εξαίρεση εντάλματος certiorari . Ένα παράδειγμα ελέγχου απόφασης κατώτερου Δικαστηρίου είναι και η περίπτωση πορίσματος θανατικού ανακριτή του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού στην υπόθεση ***Re Ανδριάνα Νικολάου, Πολιτική Έφεση 51/2008 απόφαση 31/12/2008***. Στην υπόθεση αυτή Θανατικός Ανακριτής στην Λεμεσό απεφάσισε ότι «*ο θάνατος του Αθανάσιου Νικολάου που επήλθε την 29/09/2005 επισυνέβη κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν με αυτοκτονία*». Τα γεγονότα ήταν ότι το πρωί της 29/09/2005 ο στρατιώτης Αθανάσιος Νικολάου βρέθηκε νεκρός κάτω από την γέφυρα της Άλασσας χωρίς να γνωρίζει κανείς τις συνθήκες του θανάτου του. Το Δικαστήριο αφού άκουσε την σχετική μαρτυρία αποφάσισε όπως ανωτέρω αναφέρεται ότι «*ο θάνατος επισυνέβη κάτω από συνθήκες που προσμοιάζουν με αυτοκτονία*.» Καταχωρήθηκε Αίτηση για την έκδοση εντάλματος certiorari για την ακύρωση του πιο πάνω πορίσματος δεδομένου ότι δεν υπήρχε δικαίωμα Έφεσης. Το Δικαστήριο δέχτηκε την αίτηση και ακύρωσε το πιο πάνω πόρισμα διατάσσοντας νέα Θανατική Ανάκριση από άλλο Θανατικό Ανακριτή. Το Δικαστήριο στις σελ. 8-9 της Απόφασης του λέει τα εξής :

/root/convert/apache-tomcat-6.0.20/temp/𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯

*«Συνάγεται , από την υπόθεση **R. v. Huntbach** , (πιο πάνω), ότι , για να καταλήξει ο θανατικός ανακριτής ότι υπάρχει αυτοκτονία, θα πρέπει να υπάρχει μαρτυρία ότι ο αποβιώσας ήθελε να αυτοκτονήσει και , από την **R. v. Devon Coroner ex p. Glover, October 26, 1984**, ότι το δικαστήριο δεν ακυρώνει πόρισμα ότι ο αποβιώσας αυτοκτόνησε, εκτός εάν κανένας λογικός ανακριτής, υπό τις περιστάσεις, δεν θα κατέληγε σ' αυτό.*
Στην παρούσα περίπτωση , ο Θανατικός Ανακριτής δεν κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για αυτοκτονία , αλλά ότι προσομοιάζει με αυτή. Σε τέτοιο συμπέρασμα δεν υπάρχει εξουσία να καταλήξει. Εάν από τη μαρτυρία δεν είχε πεισθεί σε ικανοποιητικό βαθμό ότι επρόκειτο για αυτοκτονία, είχε τη δυνατότητα να αφήσει τι ζήτημα ανοικτό "open verdict"»

Το συμπέρασμα του Δικαστηρίου είναι ότι <u>δεν είχε εξουσία</u> το Δικαστήριο να καταλήξει αν δεν έχει ικανοποιηθεί , ότι επρόκειτο για αυτοκτονία , ότι ο θάνατος επεσυνέβηκε «*κάτω από συνθήκες που προσομοιάζουν με αυτοκτονία*». Με λίγα λόγια το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι επί της ουσίας δεν υπήρχε δικαιοδοσία και εξουσία να καταλήξει σε τέτοιο συμπέρασμα.

Συνεπώς βλέπουμε για μια ακόμη φορά ότι αυτό που ονομάζουμε δικαιοδοσία λαμβάνει ευρύτερες διαστάσεις από θέματα που αφορούν την κατά τόπο ή καθ ύλην αρμοδιότητα ενός Δικαστηρίου.

/root/convert/apache-tomcat-6.0.20/temp/𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯

Διαδικασία για έκδοση προνομιακών ενταλμάτων και λόγοι έκδοσης

Η διαδικασία και οι λόγοι έκδοσης επεξηγούνται με γλαφυρότητα και σε συντομία από τον πρώην Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου κο. Ανδρέα Νικόλα Λοίζου , στο βιβλίο του ***Σύνταγμα Κυπριακής Δημοκρατίας, σελ. 378-379:***

«Λόγοι έκδοσης προνομιακών ενταλμάτων: Συνοπτικά μπορεί να λεχθεί ότι οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να εκδοθούν τα εντάλματα αυτά περιλαμβάνουν την έλλειψη ή υπέρβαση δικαιοδοσίας, έκδηλη πλάνη πέρι τον νόμο πρόδηλη στο πρακτικό (error of law apparent on the face of the record), προκατάληψη ή συμφέρον από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που λαμβάνουν την απόφαση , δόλο ή ψευδορκία στη λήψη της απόφασης και παράβαση των κανόνων της φυσικής δικαιοσύνης.

Αίτηση για άδεια του Δικαστηρίου: Για την υποβολή αίτησης για έκδοση όλων των προνομιακών ενταλμάτων , εκτός του habeas corpus, είναι αναγκαία η άδεια του Δικαστηρίου. Μια τέτοια μονομερής αίτηση είναι ύψιστης πίστεως (uberrima fides) και παράλειψη παρουσίασης ουσιαστικών γεγονότων ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου οδηγεί σε ακύρωση της διαταγής που εκδόθηκε στη μονομερή αίτηση. Η υποχρέωση πλήρους αποκάλυψης δεν καλύπτει μόνο ουσιώδη γεγονότα που είναι γνωστά στον αιτητή, αλλά και εκείνα που μπορούσε να ανακαλύψει με εύλογη έρευνα. Ο δικαστής κρίνει αν το γεγονός που παραλείφθηκε είναι ουσιαστικό , αν δεν ήταν γνωστό στον αιτητή και δεν μπορούσε εύλογα να γίνει γνωστό και αν η παράλειψη έγινε χωρίς σκοπό παραπλάνησης. Οι γενικές αυτές αρχές έχουν τύχει εφαρμογής και στις περιπτώσεις προνομιακών ενταλμάτων. Στο στάδιο αυτό ο αιτητής πρέπει να ικανοποιήσει το Δικαστήριο ότι έχει εκ «πρώτης όψεως υπόθεση και ή συζητίσιμο ζήτημα» και όπου προβλέπεται άλλο ένδικο μέσο ή διαδικασία έφεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο , το Δικαστήριο σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις , κάτω από εξαιρετικές περιστάσεις δίδει άδεια».

Αποφάσεις σε τέτοιες αιτήσεις, υπόκεινται σε έφεση στην Ολομέλεια.

<u>Δικονομία</u> : Οι αιτήσεις αυτές δικονομικά ρυθμίζονται από τους παλαιούς Αγγλικούς Κανονισμούς Rules of the Supreme Court 1959, ο 59 RR 14-27. Στην Αγγλία το 1978 οι Κανονισμοί αλλά και το Supreme Court Act του 1981 επέφεραν γενικότερες αλλαγές στα προνομιακά διατάγματα.

<u>Προθεσμία προσφυγής</u>: Δεν υπάρχουν κανονισμοί οι οποίοι προβλέπουν για προθεσμία καταχώρησης αίτησης για χορήγηση προνομιακού εντάλματος. Στην απουσία κανονισμών η κάθε υπόθεση εξετάζεται μέσα στα πλαίσια των δικών της περιστατικών και το δικαστήριο ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια μπορεί να αρνηθεί την έκδοση τέτοιου εντάλματος αν διαπιστώσει την ύπαρξη μακράς και αδικαιολόγητης καθυστέρησης. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μόλις οι περιστάσεις το επιτρέπουν»

<u>CERTIORARI</u>

Όπως έχουμε δει , το ένταλμα τύπου certiorari παρέχει δυνατότητα ελέγχου απόφασης ή διατάγματος κατώτερου Δικαστηρίου.

Εκδίδεται όπου υπάρχει υπέρβαση ή έλλειψη δικαιοδοσίας ή όπου προκύπτει από το ίδιο το Πρακτικό του Πρωτόδικου Δικαστηρίου προφανές νομικό λάθος έστω και αν αυτό δεν άπτεται της δικαιοδοσίας ή όπου υπάρχει προκατάληψη ή συμφέρον από τα πρόσωπα που λαμβάνουν την απόφαση ή όπου διαπιστώνεται δόλος ή ψευδορκία στην λήψη της απόφασης κατά παράβαση των Κανόνων της φυσικής δικαιοσύνης. Κατά κάποιον τρόπο θεωρείται ότι όπου υπάρχει θέμα το οποίο δεν είναι καθαρά θέμα δικαιοδοσίας αλλά είναι θέμα νομικού λάθους παραδείγματος χάριν , η διάπραξη του νομικού λάθους έχει σαν αποτέλεσμα το Δικαστήριο να έχει υπερβεί την δικαιοδοσία του , βλέπε απόφαση ***<u>The Attorney General v. Christou (1962) 1 CLR 129</u>***, στο βιβλίο του ***Π. Αρτέμη*** «***Προνομιακά Εντάλματα» , infra***, όπου αναφέρονται τα εξής στην ***σελ 139:***

> *«4.44.The issuing of the writ of Certiorari is a power conferred on the High Court in the exercise of its supervisory jurisdiction and controlling powers over inferior Courts. In the case of Rex v. Northumberland Compensation*

Appeal Tribunal , Ex parte Shaw (1952) 1 K.B. 338 (C.A.) Lord Justice Denning said (at page 348):

> *"Of recent years the scope of certiorari seems to have been somewhat forgotten. It has been supposed to be confined to the correction of excess of jurisdiction , and not to extend to the correction of errors of law; and several Judges have said as much. But the Lord Chief Justice has , in the present case, restored certiorari to its rightful position and shown that it can be used to correct errors of law which appear on the face of the record, even though they do not go jurisdiction*".

4.45. Το προνομιακό ένταλμα Ceriorari σαν ένδικο μέσο στη φαρέτρα του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει περιορισμένο στόχο. Αποβλέπει σε έλεγχο και όχι στη αναθεώρηση των αποφάσεων των κατώτερων δικαστηρίων. Η ελεγκτική του λειτουργία είναι εμφανής στις αποφάσεις των δικαιοδοτικών οργάνων όπως τα δικαστήρια. Τη διαχωριστική γραμμή σύρει με ακρίβεια η ακόλουθη περικοπή από την υπόθεση R. v. Nat Bell Liquors , Ltd [1992] All ER Rep. 335, στη σελ 351:

> *"<u>Its jurisdiction is to see that the inferior court has not exceeded its</u> own, and for that very reason it is bound not to interfere in what has been done within that jurisdiction , for in so doing it would itself, in turn,, transgress the limits <u>within which its own jurisdiction of supervision , not of review , is confined.</u> <u>That supervision goes to two points:</u> one is the area of the inferior jurisdiction and the qualifications and conditions of its exercise: <u>the other is the observance of the law in the course of its exercise."</u>*

Υπάρχει μια πλουσιότατη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου στον τομέα αυτόν. Ο νυν Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου κος. Πέτρος Αρτέμης , έχει εκδώσει σχετικά πρόσφατα , μια εμπεριστατωμένη και εκτενή μελέτη στο βιβλίο του ***Προνομιακά Εντάλματα , Αρχές και Υποθέσεις , 2004*** .

Τα προνομιακά εντάλματα αποτελούν το απαραίτητο συμπλήρωμα στους μηχανισμούς απονομής της Δικαιοσύνης. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει δικαίωμα Έφεσης για να τεθεί το θέμα ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή όπου ακόμα και αν υπάρχει δικαίωμα Έφεσης , οι περιστάσεις είναι τέτοιες που δικαιολογείται η καταχώρηση Αίτησης για έκδοση Προνομιακού Εντάλματος.

Σε σχέση με την ύπαρξη άλλου ένδικου μέσου που αποκλείει την διαδικασία certiorari, υπάρχει πλούσια Νομολογία για το πότε συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις που να δικαιολογούν απόκλιση από τον Γενικό Κανόνα.

Εξαιρετικές περιστάσεις σύμφωνα με την Νομολογία είναι δυνατόν να υπάρχουν όπου πχ η παρέκκλιση από τις προβλεπόμενες διαδικασίας είναι πολύ σοβαρή ή όπου η εναλλακτική θεραπεία της Έφεσης δεν είναι βολική , επωφελής και αποτελεσματική. Βλέπε ***Αρτέμης*** ανωτέρω ***σελ. 59.***

Η δικαιοδοσία για έκδοση προνομιακού εντάλματος έχει χαρακτηρισθεί σαν το κατάλοιπο της εξουσίας του Δικαστηρίου , βλέπε ***Αρτέμης supra παρ. 2. (36) σελ. 60*** και έπειτα . Δεν υπάρχει εκ των προτέρων καθορισμός και ερμηνεία του τι συνιστά εξαιρετικές περιστάσεις αλλά το θέμα αποφασίζεται ανάλογα με τα γεγονότα της κάθε υπόθεσης.

/root/convert/apache-tomcat-6.0.20/temp/𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯

PROHIBITION

Το ένταλμα prohibition στοχεύει στο να εμποδίσει το κατώτερο Δικαστήριο να προχωρήσει περαιτέρω στην εκδίκαση της υπόθεσης ή χειρισμό της εν γένει , καθ υπέρβαση της εξουσίας του.

Όπως και το ένταλμα certiorari εκδίδεται τόσο σε ποινικές όσο και πολιτικές υποθέσεις. Και τα δύο εντάλματα εκδίδονται όχι μόνο σε σχέση με τα κατώτερα Δικαστήρια αλλά κατ οποιασδήποτε Επιτροπής ή προσώπου νοουμένου ότι η απόφαση δεν εμπίπτει στην σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου και ασκείται οιονεί δικαστική εξουσία. Αυτό στην θεωρεία του δικαίου.

Συνήθως το ένταλμα prohibition εκδίδεται σε όλες τις περιπτώσεις όπου εκδίδεται και ένταλμα certiorari.

Όπως αναφέρεται και πάλι στο βιβλίο του ***Αρτέμη supra*** , ***σελ. 19 έως 38*** , γενικά , με την εξαίρεση διαδικασιών ενώπιον Πειθαρχικού Συμβουλίου Δικηγόρων, , οι Πειθαρχικές Διαδικασίες και Αποφάσεις είναι Διοικητικής φύσης και δεν ελέγχονται με προνομιακά εντάλματα , πχ Πειθαρχικές Επιτροπές της Αστυνομίας ή ενώπιον του Στρατιωτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου ή του Πειθαρχικού Συμβουλίου Εθνικής Φρουράς ή της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας ή της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας . Οι διαδικασίες αυτές εμπίπτουν στην δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου μέσα στο πλαίσιο του *Άρθρου 146.1 του Συντάγματος.*

Πιθανόν οι αποφάσεις του Ιατρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου ως και οι αποφάσεις του Πειθαρχικού Συμβουλίου Δικηγόρων ή διαδικαστικά θέματα στην πορεία να εμπίπτουν στην δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας του δυνάμει του *Άρθρου 155.4 του Συντάγματος*. Το

ίδιο ισχύει και για το Πειθαρχικό Συμβούλιο Οδοντιάτρων. Η τάση είναι για τα θέματα αυτά να παραπέμπονται σε εξέταση δυνάμει του *Άρθρου 146 του Συντάγματος*. Το ίδιο ισχύει και για τις αποφάσεις του Διευθυντού του Κτηματολογίου στον βαθμό που δεν ελέγχονται με Εφέσεις κατά της απόφασης του δυνάμει σχετικών προνοιών του *Κεφ.224.*

Αποφάσεις στην σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου , εμπίπτουν στην σφαίρα Δικαιοδοσίας Ανωτάτου Δικαστηρίου δυνάμει του *Άρθρου 146 του Συντάγματος.* Αποφάσεις της ΑΔΕΑ η οποία ασκεί αρμοδιότητα με βάση τον *Νόμο Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού 1969* όπως τροποποιήθηκε επίσης εμπίπτουν στην σφαίρα του Διοικητικού Δικαίου. Συνεπώς οι αποφάσεις της Ανωτάτης Δικαστικής Επιτροπής Αθλητισμού θεωρούνται εκτελεστές διοικητικές πράξεις και δεν είναι δυνατόν να προσβληθούν δυνάμει του *Άρθρου 155.4 του Συντάγματος.* Προκύπτει προφανώς ότι τα προνομιακά εντάλματα στην Κύπρο έχουν περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό στον τομέα αποφάσεων και διαδικασιών κατώτερων Δικαστηρίων.

Το προνομιακό ένταλμα prohibition συνήθως εκδίδεται στο πλαίσιο αίτησης για την έκδοση εντάλματος certiorari. Με λίγα λόγια ο Αιτητής με την Αίτηση του , επιζητεί την έκδοση προνομιακού εντάλματος certiorari και prohibition.

Γενικές Παρατηρήσεις :

Η εισαγωγή της θεραπείας προνομιακού εντάλματος , έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην Νομική Ιστορία της Κύπρου. Στην Αγγλία έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην Συνταγματική Ιστορία της Αγγλίας.

Βλέπουμε δηλαδή , ότι ενώ η ιστορική ανέλιξη των διαταγμάτων αυτών στην Αγγλία στόχευαν στην παρέμβαση του Βασιλέως , μέσω των Δικαστών του , προς διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του Νόμου και διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην Συνταγματική Ιστορία της Αγγλίας , στην Κύπρο τα προνομιακά

/root/convert/apache-tomcat-6.0.20/temp/\u\u\u

εντάλματα περιορίζονται σε αποφάσεις οι οποίες είναι εκτός της Αναθεωρητικής Δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου , δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος. Η εμβέλεια τους είναι σαφώς περιορισμένη και άσχετη με τον τομέα του Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου και περαιτέρω περιορισμένη είναι λόγω του ότι δεν χορηγούνται στις περιπτώσεις όπου υπάρχει το δικαίωμα Έφεσης. Με βάση τον *Περί Δικαστηρίων Νόμο, Άρθρο 25* δικαίωμα Έφεσης υπάρχει εναντίον όλων των Αποφάσεων , κατώτερων Δικαστηρίων , έστω και αν αυτό περιορίζεται σε ορισμένες περιπτώσεις σε νομικά θέματα. Δικαίωμα Έφεσης υπάρχει επίσης εναντίον οποιασδήποτε απόφασης Εξειδικευμένου Δικαστηρίου το οποίο λειτουργεί δυνάμει σχετικών Προνοιών άλλης Νομοθεσίας. Όμως η χρησιμότητα του μέτρου , έχει αποδειχθεί στην πράξη μέσα από την εκτενή Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον τομέα αυτό έχουν εκδοθεί πέραν των 600 Αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου σήμερα που αφορούν θέματα διαδικασίας αλλά και ουσίας. Θέματα αρμοδιότητας κατώτερων Δικαστηρίων εγείρονται συχνότατα και ο πλέον αποτελεσματικός και ταχύς τρόπος επίλυσης τους είναι μέσα από την διαδικασία για την έκδοση ενταλμάτων , certiorari και prohibition. Όπου το θέμα κρίνεται επείγον και όπου υπάρχει έκδηλη υπέρβαση δικαιοδοσίας , το Ανώτατο Δικαστήριο δεν διστάζει να επέμβει παρόλο ότι είναι φειδωλό στην κρίση του , για το πότε ενδείκνυται να ασκήσει την δικαιοδοσία του δυνάμει του *Άρθρου 154.4 του Συντάγματος.*

Το δικαιοδοτικό πλαίσιο των κατωτέρων Δικαστηρίων σίγουρα μέσα από σωρεία αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου θεωρείται σήμερα ότι είναι πιο καθαρό από ότι στο παρελθόν και είναι βέβαιο ότι με την πάροδο του χρόνου θέματα δικαιοδοσίας των κατώτερων Δικαστηρίων ή και εφαρμογής του Νόμου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις , θα επιλυθούν με αποτελεσματικό τρόπο.

Τέλος να υπενθυμίσουμε τις πρόνοιες του *Άρθρου 155.2 του Συντάγματος.* Κατοχυρώνεται δικαίωμα Έφεσης από Πρωτόδικη Απόφαση Δικαστού του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την άσκηση κατά το *Άρθρο 155.4 του Συντάγματος* , Δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Η Αίτηση για έκδοση εντάλματος certiorari ακούεται πρωτόδικα από ένα Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου και στην συνέχεια κατ έφεση από πενταμελή σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου δυνάμει του *Άρθρου 11 (2) του Περί Απονομής της Δικαιοσύνης Ποικίλαις Διατάξεις Νόμου 33/64.*

Η πείρα των 50 ετών αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου στον τομέα αυτό δικαιολογεί ορισμένες εισηγήσεις για βελτίωση του όλου θέματος :

1. Όπως είναι γνωστό δεν έχουν θεσπιστεί δικονομικοί κανόνες οι οποίοι θα πρέπει να τηρούνται σε σχέση με την διαδικασία η οποία ακολουθείται για την έκδοση προνομιακών ενταλμάτων. Στην πράξη ακολουθείται η διαδικασία και πρακτική που ακολουθούσαν παλαιότερα στην Αγγλία το 1959 δηλαδή κατά την αμέσως προ του Συντάγματος περίοδο . Τούτο θα πρέπει να αλλάξει κατά την γνώμη μου και να διευκρινιστεί σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια αφού ενοποιηθεί η μέχρι σήμερον πρακτική που ακολούθησε το Ανώτατο Δικαστήριο, με τις απαραίτητες τροποποιήσεις που να συνάδουν με την σημερινή πραγματικότητα. Πχ θα πρέπει να εξεταστεί η χρησιμότητα της παραχώρησης άδειας σε πρώτο στάδιο με μονομερή αίτηση για την καταχώρηση αίτησης δια κλήσεως για την έκδοση των ενταλμάτων αυτών. Μια χρησιμότητα είναι ασφαλώς ο κατ' αρχήν έλεγχος της ύπαρξης πιθανότητας επιτυχίας , αλλά και η παγοποίηση ουσιαστικά της περαιτέρω διαδικασίας μέχρις ότου αποφασιστεί περαιτέρω η ουσία του θέματος. Πιθανόν να είναι πιο λογικό όλα τα θέματα να εξετάζονται μέσα στο πλαίσιο καταχώρησης αίτησης χωρίς την αναγκαιότητα προώθησης μονομερώς αίτησης για παραχώρηση άδειας σαν προϋπόθεση καταχώρηση αίτησης δια κλήσεως. Το θέμα αναστολής της περαιτέρω διαδικασίας μπορεί επίσης να ρυθμιστεί δικονομικά, με την θέσπιση κανονισμού ότι με την καταχώρηση της αίτησης αναστέλλεται η περαιτέρω διαδικασία ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου εκτός εάν το Δικαστήριο από μόνο του ή με αίτημα διατάξει το αντίθετο.

2. Στην περίπτωση αποφάσεων Πειθαρχικών Συμβουλίων , η ένταξη της λειτουργίας τους με νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην σφαίρα του Δημόσιου Δικαίου περιορίζει και την φύση και έκταση ελέγχου νομιμότητας των Αποφάσεων των οργάνων αυτών. Είναι γνωστό ότι στο πλαίσιο προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του *Άρθρου 146 του Συντάγματος* η νομιμότητα της επίδικης πράξης ελέγχεται μέσα στο πλαίσιο εφαρμογής αρχών του Διοικητικού Δικαίου. Ο έλεγχος είναι ακυρωτικός και αυτό περιορίζει την έκταση ελέγχου της ορθότητας της επίδικης πράξης η οποίας τεκμαίρεται νόμιμη, το δε Ανώτατο Δικαστήριο δεν ελέγχει σαν αποτέλεσμα την ορθότητα των ευρημάτων του Πειθαρχικού οργάνου. Πειθαρχικές διαδικασίες και αποφάσεις είναι δυνατόν να έχουν καταλυτικές συνέπειες σε βάρος επηρεαζόμενου και ενδείκνυται ο έλεγχος να είναι ουσιαστικός και εφ όλης της ύλης χωρίς περιορισμούς. Η υπαγωγή του έλεγχου αυτού στην δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου , είτε δυνάμει του *Άρθρου 146 του Συντάγματος* είτε ακόμη και δυνάμει του *Άρθρου 155.4 του Συντάγματος* ως έχει εφαρμοστεί δεν επιλύει το πρόβλημα και πιθανόν να είναι απαραίτητο με ειδική τροποποίηση του Συντάγματος και ιδιαίτερα του *Άρθρου 146 του Συντάγματος* οι υποθέσεις αυτού του είδους να ελέγχονται με την διαδικασία Έφεσης και σε ειδικές και εξαιρετικές περιστάσεις με την διαδικασία η οποία αποσκοπεί στην έκδοση ενταλμάτων τύπου certiorari και η prohibition.

3. Είναι αχρείαστο Εφέσεις από Πρωτόδικες Αποφάσεις Δικαστηρίου σε μονομελή σύνθεση του για την έκδοση των ενταλμάτων να ακούονται από 5 μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Είναι προτιμότερο Εφέσεις αυτού του είδους να ακούονται από τριμελές Εφετείο όπως σε όλες τις άλλες περιπτώσεις Εφέσεων σε Πολιτικές ή Ποινικές Υποθέσεις. Τούτο θα εξοικονομήσει πολύτιμο χρόνο στην διαδικασία αλλά και πολύτιμο χρόνο Δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

4. Εφ' όσων δεν υπάρχει Συνταγματικός περιορισμός στον καθαρισμό του πεδίου εφαρμογής του *Άρθρου 155.4 του Συντάγματος* τίποτα δεν αποκλείει την Νομοθετική Ρύθμιση του ουσιαστικού Δικαίου που θα εφαρμόζεται στον τομέα αυτό. Σαν αποτέλεσμα υπάρχει δυνατότητα διεύρυνσης των εξουσιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου μέσα στο πλαίσιο των ενταλμάτων αυτών στον βαθμό και στην έκταση που η πρακτική έχει καταδείξει ότι τούτο είναι απαραίτητο ή επιθυμητό. Ο περιορισμός πχ ότι το νομικό λάθος πρέπει να είναι εμφανές από το πρακτικό του Δικαστηρίου , περιορίζει την δικαιοδοσία του Δικαστηρίου έτσι που να μην δύναται να ακούει μαρτυρία ή και αιτήματα για διόρθωση του πρακτικού στο πλαίσιο της άσκησης της δικαιοδοσίας αυτής. Παράπονο του Αιτητή πολλές φορές είναι αποφάσεις Δικαστηρίων οι οποίες δεν έλαβαν ή δεν λαμβάνουν υπόψη θέματα τα οποία τέθηκαν ενώπιον του αλλά δεν εμφαίνονται γιατί δεν καταχωρήθηκαν στο πρακτικό του Δικαστηρίου. Το τι αποτελεί πρακτικό του Δικαστηρίου είναι όχι το τι φαίνεται να είναι το πρακτικό αλλά τι θα έπρεπε να είναι το πρακτικό. Δυστυχώς τούτο δεν είναι εφικτό να διαπιστωθεί μέσα στο πλαίσιο εξέτασης αιτήσεων για την έκδοση των ενταλμάτων. Η πρακτική που ακολουθεί το Δικαστήριο είναι όπου το πρακτικό δεν είναι συμπληρωμένο , μόνο Ένορκοι Δηλώσεις οι οποίες μπαίνουν από κοινού από τους εμπλεκομένους διαδίκους γίνονται δεκτές για σκοπούς διόρθωσης του πρακτικού. Έκδηλα τούτο μπορεί να οδηγήσει σε αδικία. Σχετικό είναι το απόσπασμα από το βιβλίο του ***Αρτέμη supra παρ. 2.19 σελ. 50*** :

> *«In the affidavit sworn by the applicant in support of this application it is stated, inter alia, that the break of the sitting of the Court was 15-20 minutes. It may be said that when Certiorari is sought on the ground of error of law on the face of the record , affidavit evidence is not , as a rule, admissible, for the simple reason that the error must appear on the record itself- (R v. Nat Bell Liquors Ltd., [1992]*

2 A.C. 128, per Lord Summer, at p.159; Baldwin & Francis Ltd v Patents Appeal Tribunal and Others [1959] 2 All ER 433, per Lord Tucker, at p. 443). Affidavits are admissible to show that the record to be completed by the inferior Court, or it might quash the determination at once. Only affidavits put in by consent of the parties , as if they were part of the record, and make it into a speaking order are admissible».

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
18-10-2010